

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran
سازمان ملی استاندارد ایران

Iranian National Standardization Organization

استاندارد ملی ایران

۱۷۶۵۶-۲

چاپ اول

۱۳۹۲

INSO

17656-2

1st.Edition

2014

شیرآلات - واژه‌نامه -

قسمت ۲:

تعریف اجزای شیرآلات

Valves – Terminology

Part 2:

Definition of components of valves

ICS01.040.23;23.060.01

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

نام موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب یکصد و پنجاه و دومین جلسه شورای عالی اداری مورخ ۹۰/۶/۲۹ به سازمان ملی استاندارد ایران تغییر و طی نامه شماره ۲۰۶/۳۵۸۳۸ مورخ ۹۰/۷/۲۴ جهت اجرا ابلاغ شده است.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادهای در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذی صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شوند که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفت های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و/یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. سازمان می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمان ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، سازمان ملی استاندارد ایران این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آن ها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International Organization for Standardization

2 - International Electrotechnical Commission

3- International Organization of Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legale)

4 - Contact point

5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد
«شیرآلات - واژه‌نامه - قسمت ۲: تعریف اجزای شیرآلات»

رئیس:

رنجبر ، سیدفرامرز
(دکترای مهندسی مکانیک)

سمت و / یا نمایندگی

دانشگاه تبریز

دبیر:

ترکمن ، لیلا
(فوق لیسانس مهندسی مکانیک)

اداره کل استاندارد آذربایجان شرقی

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

اسماعیلی ترکان پوری، اکبر
(لیسانس مهندسی مکانیک)

شرکت پمپیران

بهامین فر ، آزیتا
(لیسانس مهندسی مواد)

کارشناس استاندارد

حسین پور، پریسا
(فوق لیسانس شیمی)

شرکت پارس خاور

دانش دهکردی، سعید
(فوق لیسانس مهندسی مکانیک)

شرکت پارس خاور

رسولی، آوات
(فوق لیسانس مهندسی مکانیک)

شرکت مکانیک آب

عبدالملکی، بهرام
(لیسانس مهندسی مکانیک)

شرکت شیرسازی گدازش

شرکت بازرسی کیفیت و استاندارد
ایران

فراهانی ، علی
(فوق لیسانس مهندسی مکانیک)

فرهنگستان زبان و ادب فارسی

مهرامی، علی
(فوق لیسانس زبان شناسی)

شرکت مکانیک آب

وکیلی تهامی ، علی
(لیسانس مهندسی مکانیک)

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
ب	آشنایی با سازمان ملی استاندارد
ج	کمیسیون فنی تدوین استاندارد
ه	پیش گفتار
۱	۱ هدف و دامنه کاربرد
۱	۲ مراجع الزامی
۱	۳ اصطلاحات و تعاریف
۱۳	پیوست الف (اطلاعاتی)، واژه‌نامه

پیش گفتار

استاندارد "شیرآلات- واژه‌نامه- قسمت ۲: تعریف اجزای شیرآلات" که پیش نویس آن در کمیسیون‌های مربوط توسط شرکت طرح ابتکار انرژی تهیه و تدوین شده است و در نهمین اجلاس کمیته ملی استاندارد مکانیک و فلزشناسی مورخ ۹۲/۱۲/۰۴ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدید نظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منبع و ماخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

BS EN 736-2:1997, Valves – Terminology- Part 2: Definition of components of valves

شیرآلات - واژه‌نامه - قسمت ۲: تعریف اجزای شیرآلات

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد، تعیین واژگان فنی یکسان برای تمامی اجزای شیرآلات است. این استاندارد برای اجزایی که در بیش از یک شیر مشترک است، کاربرد دارد. نام‌های اجزا و تعاریف مخصوص به یک شیر خاص را می‌توان در استاندارد آن محصول یا عملکرد مربوط به آن شیر یافت.

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی ایران به آن‌ها ارجاع داده شده است. بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد ملی ایران محسوب می‌شود. در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه‌ها و تجدیدنظرهای بعدی آن مورد نظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آن‌ها ارجاع داده شده است، همواره آخرین تجدید نظر و اصلاحیه‌های بعدی آن‌ها مورد نظر است. استفاده از مراجع زیر برای این استاندارد الزامی است:

- ۱-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱-۱۷۶۵۶: سال ۱۳۹۲، شیرآلات - واژه‌نامه - قسمت ۱: تعریف انواع شیرآلات
۲-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۳-۱۷۶۵۶: سال ۱۳۹۲، شیرآلات - واژه‌نامه - قسمت ۳: تعریف اصطلاحات

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد اصطلاحات و تعاریف زیر به کار می‌روند:

۱-۳

Shell

پوسته

محفظه شیر که تحت فشار است.

یادآوری - پوسته معمولاً شامل بدنه بوده و در صورتی که در طراحی معین شده باشد شامل درپوش یا کلاهک و اتصالات بدنه به درپوش و یا کلاهک نیز می‌شود.

۱-۱-۳

Body

بدنه

جزء اصلی شیر که مجراهای عبور سیال را تامین و انتهای بدنه را مشخص می‌کند.

۱-۱-۳

Straight pattern body

بدنه با الگوی مستقیم

بدنه‌ای است شامل دو درگاه انتهایی، به صورتی که محور درپوش یا کلاهک، موازی با سطوح درگاه‌های انتهایی بدنه است.

۲-۱-۳

Angle pattern body

بدنه با الگوی زاویه‌دار

بدنه‌ای است شامل دو درگاه انتهایی، که زاویه سطوح درگاه‌ها عمودی است.

۳-۱-۳

Oblique pattern body

بدنه با الگوی مایل

بدنه‌ای است شامل دو درگاه انتهایی که محور درپوش یا کلاهک با سطوح درگاه‌های انتهایی موازی نیست.

۴-۱-۳

Double flanged body

بدنه دو فلنجی

بدنه‌ای با دو انتهای فلنجی برای اتصال به فلنج‌های متناظر است.

۵-۱-۳

Single flanged body

بدنه تک فلنجی

بدنه‌ای با یک فلنج است. این فلنج از نوع فلنج انتهایی بدنه نیست و برای نصب با پیچ کردن به فلنج‌های لوله مجاور طراحی شده است.

۶-۱-۳

Lug type body

بدنه نوع بالشتکی

بدنه‌ای است با سوراخ‌های رزوه شده که برای پیچ کردن به فلنج(های) مجاور خط لوله طراحی شده است.

۷-۱-۳

Wafer type body

بدنه نوع ویفری

بدنه‌ای است که برای نصب توسط مهر کردن بین دو فلنج طراحی شده است.

۸-۱-۳

Multi end body

بدنه با چند انتهای متعدد

بدنه‌ای با بیش از دو درگاه انتهایی بدنه است.

۹-۱-۱-۳

Body end

انتهای بدنه

قسمتی از بدنه که به وسایل اتصال به خط لوله مجهز است (به استثنای سیستم کنارگذر^۱)، در صورت مجهز بودن).

۱۰-۱-۱-۳

Flanged end

انتهای فلنجی

انتهای بدنه با فلنج مناسب برای جفت شدن با فلنج متناظر است.

۱۱-۱-۱-۳

Welding end

انتهای جوشی

انتهای بدنه که برای جوشکاری به انتهای متناظر یک جزء آماده شده است. چنین انتهای بدنه‌ای می‌تواند از نوع جوشی لب به لب یا جوش کاری سر لوله باشد.

۱۲-۱-۱-۳

Butt welding end

انتهای جوشی لب به لب

انتهای بدنه، آماده شده برای جوشکاری به یک جزء دیگر از خط لوله با کنار هم قرار دادن دو انتها و جوشکاری در شیار شکل گرفته بین دو انتهای آماده‌سازی شده است.

۱۳-۱-۱-۳

Socket welding end

انتهای جوشی سر لوله

انتهای بدنه که به منظور وارد کردن انتهای یک جزء به سر داخل جزء درگیر و متصل کردن و آب‌بند کردن با جوش نواری آماده‌سازی شده است.

۱۴-۱-۱-۳

Threaded end

انتهای رزوه‌ای

انتهای بدنه مجهز به رزوه داخلی یا خارجی برای جفت کردن با جزء رزوه‌ای متناظر است.

۱۵-۱-۱-۳

Socket end

انتهای سوکتی

انتهای بدنه آماده شده برای اتصال به یک انتهای مفصلی است.

۱۶-۱-۱-۳

Spigot end

مفصل انتهایی

انتهای بدنه که برای وارد شدن درون یک سر لوله طراحی شده است.

۱۷-۱-۱-۳

Capillary end

انتهای مویین

انتهای بدنه که برای اتصال به یک تیوب توسط لحیم‌کاری یا جوش برنجی آماده شده است.

۱۸-۱-۱-۳

Compression end

انتهای فشاری

انتهای بدنه برای اتصال به یک لوله که با فشار دادن یک حلقه یا غلاف به سطح خارجی یک لوله توسط یک مهره لوله‌گذاری^۱ آماده‌سازی می‌شود.

۱۹-۱-۱-۳

Body end port

درگاه انتهای بدنه

مجرای عبور سیال در درگاه خروجی سیال از بدنه است.

۲۰-۱-۱-۳

Body bonnet/cover flange

فلنج درپوش / کلاهک بدنه

فلنجی روی بدنه که درپوش یا کلاهک به آن چفت شده است.

۲۱-۱-۱-۳

Body bonnet/cover thread

رزوه درپوش / کلاهک بدنه

رزوه‌ای که روی بدنه یا در بدنه ایجاد شده و درپوش یا کلاهک به آن پیچ می‌شود.

۲۲-۱-۱-۳

Boss

برجستگی

ناحیه برجسته روی سطح بدنه که مسیر کنارگذر جریان به آن متصل می‌شود.

۲۳-۱-۱-۳

Shell tapping

قلاویزکاری پوسته

سوراخ رزوه‌ای در دیواره پوسته است.

۲۴-۱-۱-۳

By-pass

کنارگذر

حلقه لوله‌کشی ایجاد شده برای این که جریان سیال بتواند از یک سوی مسدودکننده شیر اصلی در حالت بسته به سوی دیگر آن حرکت کند.

	۲-۱-۳
Bonnet	کلاهک
	جزئی از پوسته که یک ورودی روی بدنه را می‌بندد و یک ورودی برای عبور مکانیزم عملکردی دارد.
	۱-۲-۱-۳
Cover	درپوش
	جزئی از شیر که موجب بند شدن و بسته شدن ورودی در بدنه می‌شود.
	۲-۲-۱-۳
Bolted bonnet	کلاهک پیچ شده
	کلاهکی که به وسیله پیچ به بدنه متصل می‌شود.
	۳-۲-۱-۳
Bolted cover	درپوش پیچ شده
	درپوشی که به وسیله پیچ به بدنه متصل می‌شود.
	۴-۲-۱-۳
Screwed bonnet	کلاهک رزوه‌ای
	کلاهکی که درون یا روی بدنه پیچیده می‌شود.
	۵-۲-۱-۳
screwed cover	درپوش پیچ شده رزوه‌ای
	درپوشی که درون یا روی بدنه پیچیده می‌شود.
	۶-۲-۱-۳
Welding bonnet	کلاهک جوشی
	کلاهکی که توسط جوش به بدنه متصل شده است و اتصال مکانیکی و آب‌بندی را فراهم می‌کند.
	۷-۲-۱-۳
Welding cover	درپوش جوشی
	درپوشی که توسط جوش به بدنه متصل شده است و اتصال متالورژیکی و آب‌بندی را فراهم می‌کند.
	۸-۲-۱-۳
Union bonnet	کلاهک مهره ماسوره‌ای
	کلاهکی که توسط مهره ماسوره به بدنه متصل شده است.

	۹-۲-۱-۳
Union cover	درپوش مهره ماسوره‌ای درپوشی که به شکل مهره ماسوره به بدنه متصل شده است.
	۱۰-۲-۱-۳
Pressure sealed bonnet	کلاهک با آب بند فشاری کلاهکی که با استفاده از اتصال آب‌بند فشاری به بدنه متصل شده است.
	۱۱-۲-۱-۳
Pressure sealed cover	درپوش با آب بند فشاری درپوشی که با استفاده از اتصال آب‌بند فشاری به بدنه متصل شده است.
	۱۲-۲-۱-۳
Clamp ring	حلقه مهار حلقه‌ای که دو جزء را با استفاده از گیره مهار به یکدیگر متصل می‌کند.
	۳-۱-۳
Body bonnet/cover joint	اتصال درپوش / کلاهک بدنه شیری است که مجهز به درپوش / کلاهک است.
	۱-۳-۱-۳
Bonnet flange	فلنج کلاهک فلنج روی کلاهک که کلاهک توسط آن به بدنه متصل می‌شود.
	۲-۳-۱-۳
Cover flange	فلنج درپوش فلنج روی درپوش که درپوش توسط آن به بدنه متصل می‌شود.
	۳-۳-۱-۳
Bonnet thread	رزوه کلاهک رزوه روی کلاهک که کلاهک توسط آن به روی بدنه یا درون آن پیچ می‌شود.
	۴-۳-۱-۳
Cover thread	رزوه درپوش رزوه‌ای که درپوش توسط آن به روی بدنه یا درون آن پیچ می‌شود.

Bonnet bolting	<p>۵-۳-۱-۳ پیچ کلاهک پیچی که کلاهک را به بدنه متصل می‌کند.</p>
Cover bolting	<p>۶-۳-۱-۳ پیچ درپوش پیچی که درپوش را به بدنه متصل می‌کند.</p>
Union nut	<p>۷-۳-۱-۳ مه‌ره ماسوره حلقه رزوه‌ای که کلاهک یا درپوش مه‌ره ماسوره‌ای را به بدنه متصل می‌کند.</p>
Body bonnet/cover gasket	<p>۸-۳-۱-۳ واشر درپوش / کلاهک بدنه واشری که اتصال درپوش / کلاهک بدنه را آب‌بند می‌کند. یادآوری-واشر می‌تواند به شکل‌ها و جنس‌های مختلف ساخته شود.</p>
Pressure seal joint	<p>۹-۳-۱-۳ اتصال آب‌بند فشاری اتصال بدنه به درپوش / کلاهک که در آن فشار سیال داخلی، بارگذاری تراکمی روی واشر درپوش / کلاهک یا حلقه آب‌بند فشاری را افزایش می‌دهد.</p>
Pressure seal ring	<p>۱۰-۳-۱-۳ حلقه آب‌بند فشاری حلقه‌ای که به عنوان جزء آب‌بند در یک اتصال آب‌بند فشاری عمل می‌کند.</p>
Seal weld	<p>۱۱-۳-۱-۳ جوش آب‌بند جوشی که دو قسمت، به عنوان مثال بدنه و درپوش / کلاهک را آب‌بندی می‌کند.</p>
Trim	<p>۲-۳ بخش‌های داخلی شیر اجزای کارکردی یک شیر که با سیال داخل شیر در تماس هستند. یادآوری- این اجزا در استانداردهای محصول مربوطه تعیین شده‌اند.</p>

۱-۲-۳

Obturator

مسدودکننده

جزء قابل حرکت شیر که موقعیت آن در مسیر جریان سیال، به جریان سیال اجازه عبور می‌دهد یا حرکت آن را محدود یا مسدود می‌کند.

یادآوری - واژه " دیسک " در زبان انگلیسی به‌طور گسترده‌ای مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۲-۲-۳

Operating mechanism

مکانیسم عملکردی

مکانیسمی که به عنوان محرک حرکت مسدودکننده عمل می‌کند.

۱-۲-۲-۳

Stem

ساقه

جزئی که در امتداد پوسته گسترش می‌یابد و حرکت خطی محرک را به مسدودکننده انتقال می‌دهد.

۲-۲-۲-۳

Rising stem

ساقه بالارونده

ساقه‌ای که حین حرکت مسدودکننده، جابه‌جایی از نوع خطی در جهت حرکت مسدودکننده دارد.

۳-۲-۲-۳

Non rising stem

ساقه غیر بالارونده

ساقه‌ای که حین حرکت مسدودکننده، حرکتی از نوع غیرخطی دارد.

۴-۲-۲-۳

Inside screw

پیچ داخلی

رزوه بخش عملکردی ساقه که با سیال داخل شیر در تماس است.

۵-۲-۲-۳

Outside screw

پیچ خارجی

رزوه بخش عملکردی ساقه که با سیال داخل شیر در تماس نیست.

۶-۲-۲-۳

Stem nut

مه‌ره ساقه

جزئی از مکانیسم عملکردی مونتاژ شده روی مسدودکننده که همراه با رزوه ساقه شیر حرکت دورانی را به حرکت خطی تبدیل می‌کند.

۷-۲-۲-۳

Yoke bushing

بوش یوغ

جزء ثابت مکانیسم کارکردی که روی یوغ نصب می‌شود و همراه با رزوه ساقه شیر حرکت دورانی را به حرکت خطی تبدیل می‌کند.

۸-۲-۲-۳

Yoke sleeve

غلاف یوغ

جزء چرخشی مکانیسم کارکردی که روی یوغ نصب می‌شود و همراه با رزوه ساقه شیر حرکت دورانی را به حرکت خطی تبدیل می‌کند.

۹-۲-۲-۳

Yoke

یوغ

جزئی از شیر که غلاف یوغ، بوش یوغ یا محرک را نگه‌داری می‌کند. یوغ می‌تواند یک جزء جداگانه یا یک قسمت یکپارچه از کلاهک یا محرک باشد.

۱۰-۲-۲-۳

Bonnet bushing

بوش کلاهک

جزئی از یک کلاهک که به‌عنوان راهنمای ساقه شیر عمل می‌کند و می‌تواند تکیه‌گاه ثانویه ساقه را نیز ایجاد کند.

۱۱-۲-۲-۳

Shaft

محور

جزئی که از پوسته امتداد پیدا کرده و حرکت وسیله کاری را به مسدودکننده که دارای حرکت دورانی است، تبدیل می‌کند.

۳-۲-۳

Seating

نشیمگاه

اجزای مربوط به سطوح نشیمگاه است.

۱-۳-۲-۳

Seating surface

سطح نشیمگاه

سطوح تماسی نشیمگاه مسدودکننده و نشیمگاه بدنه که بر بسته شدن و آب‌بندی شیر موثر است.

۲-۱-۲-۳

Body seat**نشیمنگاه بدنه**

قسمتی از بدنه که سطح نشیمنگاه بدنه را ایجاد می‌کند.

۳-۳-۲-۳

Obturator seat**نشیمنگاه مسدود کننده**

قسمتی از مسدود کننده که سطح نشیمنگاه روی مسدودکننده را ایجاد می‌کند. این قسمت می‌تواند به‌طور جداگانه یا یکپارچه باشد.

۴-۳-۲-۳

Seat ring**حلقه نشیمنگاه**

جزء جداگانه‌ای که سطح نشیمنگاه روی آن ایجاد می‌شود (به بند حلقه نشیمنگاه بدنه و حلقه نشیمنگاه مسدودکننده رجوع کنید).

۵-۳-۲-۳

Body seat ring**حلقه نشیمنگاه بدنه**

جزء جداگانه‌ای که در بدنه مونتاژ شده است و سطح نشیمنگاه بدنه روی آن ایجاد می‌شود.

۶-۳-۲-۳

Obturator seat ring**حلقه نشیمنگاه مسدود کننده**

جزء جداگانه‌ای که در مسدودکننده مونتاژ شده است و سطح نشیمنگاه مسدودکننده روی آن ایجاد می‌شود.

۷-۳-۲-۳

Hard facing**سخت کاری رویه**

لایه‌نشانی مواد فلزی مذاب به منظور ایجاد مقاومت در برابر خوردگی در سطوح نشیمنگاه یا سایر اجزا است.

۸-۳-۲-۳

Soft seat**نشیمنگاه نرم**

نشیمنگاه ساخته شده از مواد نرم است.

یادآوری - نمونه‌های مواد نرم PTFE، لاستیک، ... هستند.

۹-۳-۲-۳

Liner**آستر**

جزء قابل تعویض ساخته شده از پلاستومر و/ یا الاستومر که برای محافظت پوسته در برابر سیال و به صورت یک‌پارچه روی نشیمنگاه بدنه طراحی شده است.

۱۰-۳-۲-۳

Lining**آسترکاری**

جزء غیرقابل تعویض ساخته شده از پلاستومر و/ یا الاستومر که برای محافظت در برابر سیال طراحی شده است.

۳-۳

Operating mechanism sealing**آب بندی مکانیسم عملکردی**

اجزای مربوط به آب بندی مسیر عبور مکانیسم عملکردی و پوسته است.

۱-۳-۳

Packing chamber**محفظه درزبندی**

محفظه‌ای از پوسته که برای نگه داشتن درزبندی تعبیه شده است.

۲-۳-۳

Packing**درزبند**

جزء ساخته شده از ماده قابل تغییر شکل که آب بندی مسیر عبور مکانیسم عملکردی را در پوسته فراهم می کند.

۳-۳-۳

Packing gland**زبانۀ درزبندی**

جزء مورد استفاده برای ایجاد فشار لازم جهت آب بندی روی درزبند گلویی است.

۴-۳-۳

Gland flange**فلنج گلویی**

یاتاقان و فلنج متصل به زبانۀ درزبند، جهت انتقال نیروی لازم به زبانۀ درزبند است.

۵-۳-۳

Gland nut**مهره گلویی**

یاتاقان مهره در مقابل فلنج درزبند، که برای فشردن آب بند مورد استفاده قرار می گیرد.

۶-۳-۳

lantern ring**حلقه فانوسی**

فاصله انداز صلب مورد استفاده در محفظه درزبندی برای جداسازی دو مجموعه درزبندی است.

۷-۳-۳

Bellows seal**آب بند فانوسه‌ای**

جزء استفاده کننده از یک فانوسه، که آب بندی مسیر عبور مکانیسم کارکردی را از پوسته بهبود می بخشد.

۸-۳-۳

Soft seal**آب بند نرم**

جزء استفاده کننده از حلقه آب بند از جنس مواد نرم، که آب بندی مسیر عبور مکانیسم کارکردی را از پوسته فراهم می‌کند.

۹-۳-۳

Seal ring bushing

بوش حلقه آب بند

بوش طراحی شده برای قرارگرفتن حلقه‌های آب‌بند یک آب‌بندی مکانیسم کارکردی آب‌بندی شده نرم است.

۱۰-۳-۳

Diaphragm seal

آب‌بند دیافراگم

جزء استفاده کننده از یک دیافراگم که آب‌بندی مسیر عبوری مکانیسم کارکردی از پوسته را فراهم می‌کند.

۱۱-۳-۳

Back seat

نشیمناگه عقبی

سطوح آب‌بندی تماسی روی درپوش یا بوش درپوش و ساقه شیر یا جزء متناظر در حالی که ساقه شیر کاملاً در حالت باز قرار گرفته است.

۴-۳

Operating device

عمل کننده

وسیله دستی یا برقی که برای باز و بسته کردن شیر مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۱-۴-۳

Operating element

المان عملکردی

جزئی از عمل کننده که توان مکانیکی توسط آن نشان داده می‌شود.

یادآوری - این جزء می‌تواند به‌طور مستقیم روی شیر لخت نصب شود.

۱-۱-۴-۳

Hand wheel

فلکه دستی

فلکه‌ای که برای باز و بسته کردن یک شیر با دست طراحی شده است.

۲-۱-۴-۳

Lever

آچار شیر

بازوی قابل چرخش که برای باز و بسته کردن شیر با دست طراحی شده است.

۳-۱-۴-۳

Chainwheel

چرخ زنجیری

فلکه‌ای که نیروی محرک آن توسط زنجیر به آن انتقال داده می‌شود.

۴-۱-۴-۳

Actuator

محرک

عمل کننده‌ای که از توان الکتریکی، هیدرولیکی یا پنوماتیکی استفاده می‌کند.

۲-۴-۳

Extension device

وسیله الحاقی

جزئی از عمل کننده که حالت و موقعیت و توان مکانیکی عمل کننده شیر را نشان می‌دهد.

۵-۳

Bare valve

شیر لخت

شیر شامل پوسته، متعلقات داخلی و آب‌بندی مکانیسم کارکردی آماده‌سازی شده برای اتصال عمل کننده است.

یادآوری - مرز بین شیر لخت و عمل کننده در استاندارد محصول مربوطه تعیین شده است.

پیوست الف

(اطلاعاتی)

واژه نامه

شماره بند	آلمانی	فرانسه	انگلیسی	فارسی
۳-۱-۳-۹	Druckdichtende Verbindung	liaison autoclave	pressure seal joint	اتصال آب بند فشاری
۳-۱-۳	Verbindung von Gehäuse mit Ober teil/Deckel	liaison corps - chapeau/couvercle	body bonnet/cover joint	اتصال درپوش / پوشش بدنه
۳-۴-۱	Betätigungselement	organe de manoeuvre	operating element	المان کاری
۳-۱-۱-۹	Gehäuseende	extrémité du corps	body end	انتهای بدنه
۳-۱-۱-۱۲	Stumpf-Schweißende	extrémité à bout à souder en-bout	butt welding end	انتهای جوشکاری درزی
۱۳-۱-۱-۳	Schweißmuffenende	extrémité à emboîter et à souder	socket welding end	انتهای جوشکاری سر لوله
۱۱-۱-۱-۳	Schweißende	extrémité souder	welding end	انتهای جوشی
۱۴-۱-۱-۳	Gewindeende	extrémité filetée	threaded end	انتهای رزوه‌ای
۱۵-۱-۱-۳	Muffenende	extrémité à emboîter femelle	socket end	انتهای سر لوله
۱۸-۱-۱-۳	Klemmanschlußende	extrémité à compression	compression end	انتهای فشاری
۱۰-۱-۱-۳	Flanschanschluß	extrémité à bride	flanged end	انتهای فلنجی
۱۶-۱-۱-۳	Spitzende	extrémité à emboîter mâle	spigot end	انتهای مفصلی
۱۷-۱-۱-۳	Kapillar-Lötende	extrémité à braser par-capillarité	capillary end	انتهای مویین
۱۰-۳-۳	Membrandichtung	membrane d'étanchéité	diaphragm seal	آب بند دیافراگم
۷-۳-۳	Faltenbalgdichtung	soufflet d'étanchéité	bellows seal	آب بند فانوسه‌ای
۸-۳-۳	Weichdichtung	étanchéité souple	soft seal	آب بند نرم
۳-۳	Abdichtung des-Betätigungsorgans	dispositif d'étanchéité du-mécanisme de manoeuvre-	Operating mechanism sealing	آب بندی مکانیسم کاری
۱۰-۳-۲-۳	Auskleidung	revêtement Interne	lining	آستر
۲۴-۱-۱-۳	Umführungsleitung	bipasse	by-pass	کنارگذر
۱-۱-۳	Gehäuse	Corps	body	بدنه
۲-۱-۱-۳	Gehäuse in Eckform	corps d'équerre	angle pattern body	بدنه با الگوی زاویه‌دار
۳-۱-۱-۳	Gehäuse mit schrägem-Ober teil	corps à tête inclinée	oblique pattern body	بدنه با الگوی مایل

۱-۱-۱-۳	Gehäuin Durchgangsform	corps à tête droite	straight pattern body	بدنه با الگوی مستقیم
۸-۱-۱-۳	Mehrwege-Gehäuse	corps multi-voies	multi-end body	بدنه با چند انتهای متعدد
۷-۲-۱-۳	Einklemmgehäuse	corps à insérer	wafer type body	بدنه نوع ویفری
۴-۱-۱-۳	Gehäusemitzwei Flanschen	corps à brides	double flanged body	بدنه دو فلنجی
۶-۱-۱-۳	Lug -type-Gehäuse	Corps à oreilles	lug type body	بدنه نوع بالشتکی
۵-۱-۱-۳	Monoflanschgehäuse	corps monobride	single flanged body	بدنه یک فلنجی
۹-۳-۲-۳	Manschette	manchette	liner	آستر
۱۰-۲-۲-۳	Buchse im Oberteil	bague du chapeau	bonnet bushing	بوش درپوش
۹-۳-۳	Dichtringbuchse	bague porte-joints	seal ring bushing	بوش حلقه آببند
۷-۲-۲-۳	BuchseimBü gelaufsatz	écrou de tige (fixe)	yoke bushing	بوش یوغ
۲-۳-۳	Packung	garniture d'étanché ité	packing	درزبندی
۱-۳	Drucktragendes GehäEuse	enveloppe	shell	پوسته
۱-۲-۱-۳	Deckel	couvercle	cover	درپوش
۱۱-۲-۱-۳	Druckdichtender Deckel	couvercle à liaison autoclave	pressure sealed cover	درپوش آببند فشاری
۷-۲-۱-۳	Verschweißter Deckel	couvercle soudé	welded cover	درپوش جوشی
۶-۳-۱-۳	Deckelschrauben	boulonnerie corps/couvercle	cover bolting	درپوش پیچ شده
۳-۲-۱-۳	Geflanschter Deckel	couvercle boulonné	bolted cover	کلاهدک رزوه‌ای پیچ شده
۹-۲-۱-۳	Deckelmit Überwurfmutter	couvercle union	union cover	درپوش مهره ماسوره‌ای
۵-۲-۲-۳	Außenliegendes	filetage extérieur	outside screw	پیچ خارجی
۴-۲-۲-۳	Innenliegendes Spindelgewinde	filetage intérieur	inside screw	پیچ داخلی
۵-۳-۱-۳	Oberteil-Schrauben	boulonnerie corps/chapeau	bonnet bolting	درپوش رزوه‌ای پیچ شده
۱۱-۳-۱-۳	Dichtschweißung	soudure d'étanchéité	seal weld	جوش آببند
۱-۱-۴-۳	Handrad	volant de manoeuvre	Handwheel	چرخ دستی
۳-۱-۴-۳	Kettenrad	roue à chaine	chainwheel	چرخ زنجیر
۲-۱-۳	Oberteil	chapeau	bonnet	کلاهدک
۱۰-۲-۱-۳	Druckdichtendes Oberteil	bague d'étanchéité autoclave	pressure sealed bonnet	کلاهدک آببند فشاری
۵-۲-۱-۳	Verschraubter Deckel	couvercle vise	screwed cover	درپوش پیچی

۶-۲-۱-۳	Verschweißtes Oberteil	chapeau soudé	welded bonnet	کلاهک جوشکاری شده
۲-۲-۱-۳	Geflanshtes Oberteil	chapeau boulonné	bolted bonnet	کلاهک رزوه‌ای
۴-۲-۱-۳	Verschraubtes Oberteil	chapeau vissé	screwed bonnet	کلاهک رزوه‌ای
۸-۲-۱-۳	Oberteil mit Überwurfmutter	chapeau union	union bonnet	کلاهک مهره ماسوره‌ای
۱۹-۱-۱-۳	Gehäuseendöffnung	orifice d'extrémité du corps	body end port	درگاه انتهای بدنه
۲-۱-۴-۳	Handhebel	levier de manoeuvre	lever	دسته
۴-۳-۱-۳	Deckelgewinde	filetage du couvercle	cover thread	رزوه درپوش
۳-۳-۱-۳	Oberteil-Gewinde	filetage du chapeau	bonnet thread	رزوه کلاهک
۲۱-۱-۱-۳	Gehäuse-Oberteil/Deckel-Gewinde	filetage d'assemblage corps - chapeau/couvercle	body bonnet/cover thread	رزوه درپوش / کلاهک بدنه
۱۰-۳-۱-۳	Druckdichtender Ring	joint autoclave	pressure seal ring	حلقه آب‌بند فشاری
۶-۳-۳	Sperrkammerring	lanterne	lantern ring	حلقه فانوسی
۱۲-۲-۱-۳	Klemmring	collier de serrage	clamp ring	حلقه مهار
۴-۳-۲-۳	Sitzring	siège rapporté	seat ring	حلقه نشیمنگاه
۳-۲-۳-۵	Sitzring im Gehäuse	siège rapporté de corps	body seat ring	حلقه نشیمنگاه بدنه
۳-۲-۳-۶	Sitzring am Abschlußkörper	siège rapporté d'obturateur	obturator seat ring	حلقه نشیمنگاه مسدودکننده
۱-۲-۲-۳	Spindel	tige	stem	ساقه
۲-۲-۲-۳	Steigende Spindel	tige montante	rising stem	ساقه بالا رونده
۳-۲-۲-۳	Nichtsteigende Spindel	tige non-montante	non rising stem	ساقه غیر بالا رونده
۷-۳-۲-۳	Panzerung	revêtement dur	hard facing	سخت کاری رویه
۱-۳-۲-۳	Sitzoberfläche	portée d'étancheité	seating surface	سطح نشیمنگاه
۲-۱-۱-۳	Anbohrung im drucktragenden Gehäuse	raccordement auxiliaire	shell tapping	قلاویز کاری پوسته
۵-۳	Armatur ohne Betätigungsverrichtung	appareil de robinetterie nue	bare valve	شیر لخت
۸-۲-۲-۳	Gewindebuchse im Bügelaufsatz	écrou de tige (tournant)	yoke sleeve	غلاف یوغ
۲-۳-۱-۳	Deckelflansch	bride de couvercle	cover flange	فلنج درپوش
۱-۳-۱-۳	Oberteil-Flansch	bride de chapeau	bonnet flange	فلنج کلاهک
۲۰-۱-۱-۳	Gehäuse-Oberteil/Deckel-Flansch	bride d'assemblage corps - chapeau/couvercle	body bonnet/cover flange	فلنج کلاهک / درپوش
۴-۳-۳	Stopfbuchsflansch	bride de fouloir	gland flange	فلنج گلوبی

۳-۳-۳	Stopfbuchsbü chse	fouloir	packing gland	درزبندی گلویی
۸-۳-۱-۳	Gehäuse- Oberteil/Deckel- Dichtung	joint de chapeau/couvercle	body bonnet/cover gasket	واشر کلاهک/ درپوش بدنه
۴-۱-۴-۳	Kraftantrieb	actionneur	actuator	محرک
۱-۳-۳	Packungsraum	logement de la garniture	packing chamber	محفظه درزبندی
۱۱-۲-۲-۳	Welle	arbre	shaft	محور
۱-۲-۳	Abschluûkörper	obturateur	obturator	مسدود کننده
۲-۲-۳	Betätigungsorgan	mécanisme de manoeuvre	operating mechanism	مکانیسم کاری
۵-۳-۳	Stopfbuchsmutter	écrou de fouloir	gland nut	مهره گلویی
۷-۳-۱-۳	Überwurfmutter	écrou de raccord union	union nut	مهره ماسوره
۶-۲-۲-۳	Spindelmutter	écrou de tige	stem nut	مهره ساقه
۲۲-۱-۱-۱	Nocken	bossage	boss	برجستگی
۳-۲-۳	Sitz	siège	seating	نشیمگاه
۲-۳-۲-۳	Sitz im GehäÙuse	siège du corps	body seat	نشیمگاه بدنه
۱۱-۳-۳	Rückdichtung	siège arrière	back seat	نشیمگاه عقبی
۳-۳-۲-۳	Sitz am Abschlubûkörper	siège d'obturateur	obturator seat	نشیمگاه مسدودکننده
۸-۳-۲-۳	Weichdichtender Sitz	siège souple	soft seat	نشیمگاه نرم
۲-۴-۳	Verlängerungsvorrich- tung	dispositif intermediaire	extension device	وسيله الحاقی
۴-۳	Betätigungsvorrichtu- ng	dispositif de manoeuvre	operating device	عمل کننده
۲-۳	Ausrüstung	équipement interne	trim	بخش های داخلی شیر
۳-۲-۲-۹	Bügelaufsatz	arcade	yoke	یوغ
۱-۳-۳	Packungsraum	logement de la garniture	packing chamber	محفظه درزبندی
۳-۲-۲-۱۱	Welle	arbre	shaft	محور